

HOROLEZEC

VESTNÍK SVÄZU ČESKOSLOVENSKÝCH HOROLEZCOV
ROČNÍK I. (IX.) V Prahe, dňa 30. novembra 1947. ČÍSLO 5.

Obsah:

r. r.: Na Dušičky	81
Jozef Brandobur: Postrehy po sezóne	82
Jelena Rennerová: Poznámky z Pyrenejí	84
Arno Puškáš: J.-Z. pilierom na Volovu Vežu	88
Miško: K inštruktorskému kurzu	91
Miško: Tatranské chaty bez chataróv-horolezcov	92
Roníček: Furggengrat — juhovýchodný hrebeň Matterhornu	94
J. Melicherčík: NB v radoch horolezcov	97
Horolezecká kronika	98
Skalnaté pleso či Lomnické pleso?	102
Horská literatúra	103
Zprávy sväzové	103
Tiež horolezci	104

Fotografie: Štočky lásk. zapožičala redakcia časopisu
»NA CESTU« — Bratislava.

Text k 1. strane obálky:

Hmly sa trhajú na končiaroch Vys. Tatier.

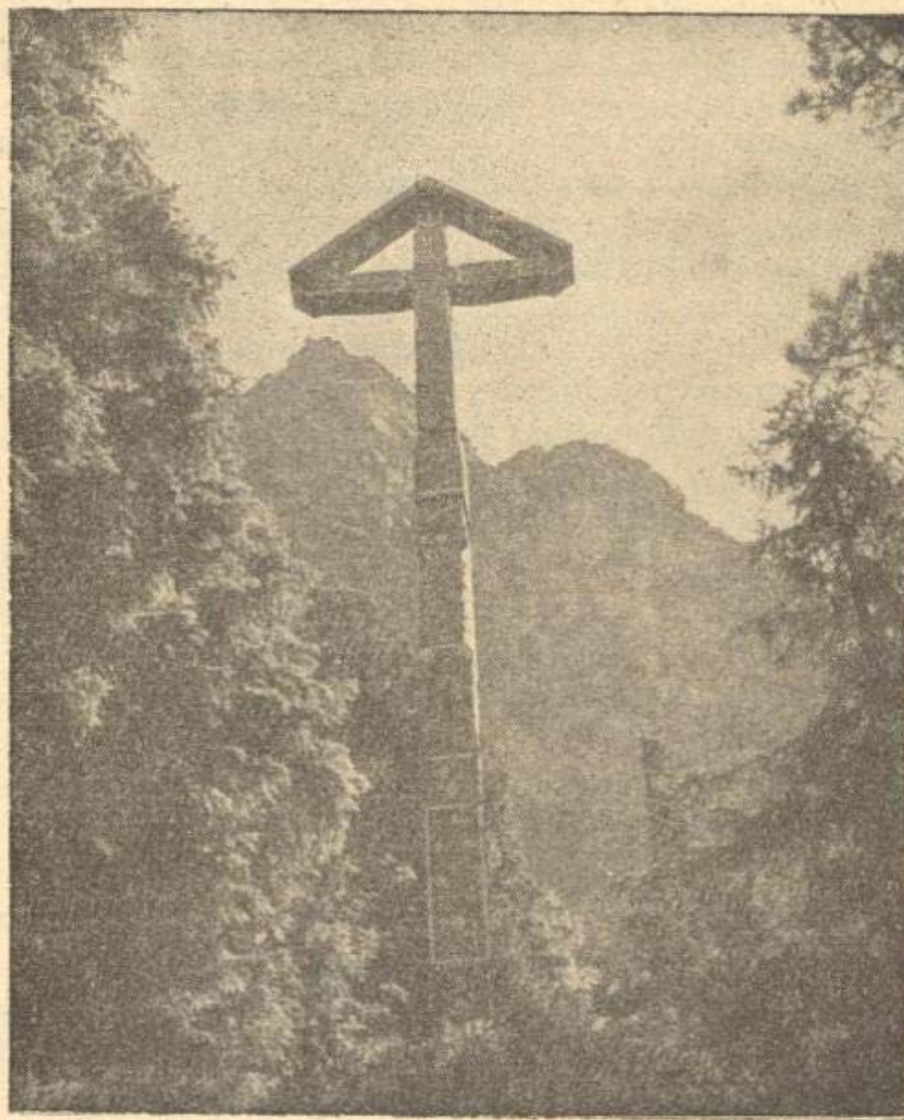
H O R O L E Z E C

VESTNÍK SVÄZU ČESKOSLOVENSKÝCH HOROLEZCOV

ROČNÍK I. (IX.)

V Prahe, dňa 30. novembra 1947.

ČÍSLO 5.

Na Dušičky . . .

Pod Ostervou je miesto, kde som už niekoľkokrát postál mlčky a s hlavou obnaženou. Symbolický cintorín.

Pod divokými a večne zamračenými stržami a stienkami Ostervy, v limbovom hájiku, stojí malá biela kaplnka, ku ktorej vedie chodník kalváriou vyrezávaných krížov. Radom chmurných, mlčanlivých krížov. Krížovou cestou horolezca.

Neviem, ktorý kríž komu patrí. Sú to bezmenné kríže. Sú symbolom. Patria všetkým, čo sa stali žertvou na oltári Tatier. Sú symbolom nekonečnej a nevyzpytatel'nej moci tých žulových obrov, čo tak panovačne sa vypínajú nad jednoduchým krížikom kaplnky, sú symbolom malosti a pomíjajúcnosti, ale i mravenčej vytrvalosti a húževnatosti horolezca, ktorý hnaný svojou vášňou sa nezastaví ani pred týmito bezmennými krížmi. Hory, hory, ako vás v tejto chvíli nenávidím! . . .

Rad bezmenných tichých krížov. Sú symbolom našej spomienky na Vás, naši padlí! Na začiatku tohoto radu v žulový balvan vytesané: »Známym i neznámym obetiam Vysokých Tatier.« Nič viac. V krátkej vete zachytená a zhustená vážnosť a symbolika tohoto miesta. Kríže, osamotené i po pároch, s kyticou lesných kvetov či vetvičkou kosodrevia i kríže opustené a zabudnuté, pamätné tabule, vrtula lietadla. Bilancia Tatier.

Spomíname na Vás, naši padlí, na Váš boj a na Vašu lásku k horám, k tým žulovým milenkám, ktoré teraz stoja večnú stráž nad Vašimi vyrezávanými krížmi.

Hej, Vy, štíty okolo, steny i turne, odpovedzte mi, kol'ki ešte?! . . .

r. r.

Jozef Brandobur:

Postrehy po sezóne

Zaiste letnej, lebo pre horolezca je v našich pomeroch leto najpriaznivejším ročným obdobím. Vnútorne je on vždy spôsobilý liezť.

Odmyslíme si pri tomto zábere všetky technické poznatky, všetok športový vývoj i vývojovo-sociologické závislosti a ostanme pri prvom postrehu: spôsobilosť, vnútorný habitus človeka-horolezca.

Tu ma napadá rozhovor s jedným spolulezcom. Vracali sme sa s túry a, stratení medzi balvanmi pri Ladovom plese v Zlomiskách, dýchali sme ticho doliny. Slobodní a istí sebou ako hladina plesa, trvali sme v ovzduší v podstate nehostinnom, až absolutne prírodnom, kde nič úžitkového nepáchne okolo. A pri tom máš nervstvo v rovnováhe a s priateľom riešiš otázku: keby sa dala možnosť, povedzme, 100 chlapcom vo veku okolo 18-tich rokov, z rôznych vrstiev, liezť na štíty, kol'ki by sa stali natrvalo milovníkmi tejto vnútorne tvárnej vášne?!

Číselne sme sa neshodli. Jedno nám však bolo zrejmé: či už ide o mládenca vzdelávaného na strednej škole či o šuhaja s kultúrou obec-

nej školy, vždy sa stane horolezcom len ten, kto má to »čosi« v sebe. Znakmi tohoto »čosi« sú tvorivá fantázia, činná povaha, prevaha citového či skôr intuitívneho poznávania, sklon k estetickým a hlbavým záberom zo sveta dojmov, preto, lebo ten človek má odvahu žiť, t. j. stavať svoj nervový systém i s celým telesným obalom do služby vnútorného ohňa, ktorý poznáva zákony, premáhajúce okruh jednotlivého života.

Pravda, tieto poznatky sú obecné platné skoro pre všetky tvorivé povahy, pre umelcov najmä. A divné — umelec tvorí, na základe vnútorného usporiadania po istom školení smyslov, dielo. Veci — básne, obrazy, etudy, sochy — mení túhu v odosobnený výtvar. Ten slúži. A je výrazom vnútra, tvarom, za ktorým je mnohosť sveta a našej kultúry. Nepýtame sa, alebo len zriedka, na oprávnenosť umeleckého tvaru, lebo je tu, páči sa a tým unesie na sebe aj zákony dobra a pravdy. Krásny je a organický.

Tak sa vidí, že horolezcov čin je organický a v rámci estetickej tvorivosti prebiehajúci. Len celistvejší než čin umelcov — ostáva vnútorne spojený s našou túhou, je tvarom na chvíľu zážitku, postaveného pred zákon času a trvania. Preto tak nesmierne cítime v sebe radosť z horolezeckého pohybu v skale. Preto tak milujeme sunutie tela za záchytom. Preto tak vychutnávame jednotu života a zániku v ohnisku činu poznávacieho, pravda, podľa stupňa osobnosti. — Slobodný postreh. Možno ho zrucať. Možno naväzovať. Psychologicky najmä. Aj čisto vedecky — štúdiom látkovej výmeny v nervstve a štúdiom smyslu pre priestor a rovnováhu.

Vždy však ostane šľachetná záľuba a za ňou i v nej: človek.

Postreh konkrétnejší: plechové škatule na štítoch s nápisom: »Tanner — Teschen«; už by som mal prestať, lebo v pokračovaní to bude úplný výškový stavebný program aspoň na ďalšie dve päťročnice v tatranskom horolezectve a bude zrejma stopa idealizmu sivovlasého uja, ktorého som, ako mladý šuhaj, v tridsiatich rokoch za prvej republiky stretol kdesi na Ladovom štíte. A bol to Nemec. Dnes sú Tatry slovenské a máme po ruke úplného českého horolezeckého sprievodcu. Len teda doplniť v drobnostiach našu lásku k štítom. Keď ten tešínsky Nemec mohol vynášať — iste so súhlasom Karpatenvereinu a s mlčanlivým obdivom z našej strany — kovové tuby so svojim menom (či sa volal Tanner či Tanner, ani neviem), prečo by sme si nevzali za povinnosť dať v každej sezóne na jednotlivé štíty krabice či už s nápisom JAMES či akým? Prosím kompetentných pánov, aby uvažovali, aby vytvorili čím prv našku vrcholovú tradíciu na tatranských končiaroch, aby Tatry,

ako symbol Slovanstva a našej lásky k nim, dostaly aj v čistej výške znaky nášho vecného idealizmu. Azda sa nájde kov, diel'na, úhrada i spôsob organizácie tejto peknej roboty.

Postreh skoro žartovný. Miesto deja: chata pri Popradskom plese. Poznáte styčnú rovinku na jej južnom konci — pred hlavným vchodom. Sbiehajú sa tu chodníky a »krášli« ju jediná lavička. Preto musia všetci prichodiaci poväčšine stáť, keď dosiahli svojho cieľ'a — chaty pri Popradskom plese. A z tohoto vyhliadkového bodu sa už tisíce návštevníkov zahľadelo na hladinu plesa, na západný svah Ostervy so stuhou chodníka hadiacou sa do výšky, na hrot Ihly, na záber Zlomísk a na všetku farebnú i živelnú náplň krásy v tejto horskej priehlbine. Človek je tu drobný a predsa som tu počul od staršieho pána, čo sa opieral o tuctovú drevenú valaštičku, mosadznými štítkami vybitú, slová také »vel'ké«, že v tomto prostredí dostaly rozmery frašky. Pýtal sa svojej spoločnice: »Kde sú ostatní?« Ona celkom vecne: »Šli okolo plesa.« A na to sa starý pán, zrejme prekvapený, možno aj unavený i azda spokojný s týmto bezpečným výhľadom s cieľ'ovej rovinky svojho výletu, spýtal s nádychom žartovnosti: »Proč? Z pouhé svévole?!«

Résumé (skoro žartovné): na všetkých štandardných vyhliadkových miestach treba postaviť tabuľky s nápisom: »Choďte ďalej! Čím viac zorných uhlov, tým viac zážitkov! Váš cieľ' nie sú výhľady, ale vy sami!«

Jelena Rennerová:

Poznámky z Pyrenejí

Gavarnie, Centre Jean Arlaud, srpen 1947.

Nedovedu dost blahořečit šťastné náhodě, která mne zavedla do horolezecké školy v Pyrenejích, v těsnou blízkost slavného Cirkue de Gavarnie. Francouzi jsou národ vlídný a pohostinný a Čechoslovákovi, který se do jejich středu zatoulal, dovedou projevit své upřímné přátelství. Ihned vzpomínají na věrného obdivovatele Pyrenejí, Rudolfa Piláta, který strávil spolu s »velkým« Janem Arlaudem mnohé chvíle na jejich vrcholcích, a na oplátku pak pozval tamější své přátele do našich Tater. Ptají se na alpinismus u nás a touží realizovati výměny mezi oběma zeměmi. S nadšením vyprávějí o krásách svých milovaných hor

a přejí si, abych i já je ocenila. Bohužel deštivé počasí hatí z počátku hrozivě všechny nadějně představy a první chvíle ubíhají v rozprávění. Jsem zasypána přívalem překrásných fotografických záběrů z Pyrenejí i z Alp, poslouchám francouzské horal-
ské písničky, zato pak musím předzpívat, nějakou tu naši ná-
rodní . . .

»Monte Perdido« — vyslovil někdo před večerním rozcho-
dem v naději na slunečné příští jitra. Ihned jsem se dala na-
dchnout představou dosažení jednoho z nejvyšších míst Pyre-
nejí, ležícího už na území španělském, a ani strach z jedenácti-
hodinové cesty či z nevlídných Francových celníků mne neod-
radil. Nazítří ještě za tmy vychází čtyřčlenná karavana ze spící
vesnice. Po hodině prudkého stoupání pozorujeme, že s ubý-
vajícím tmou začínají se na nás šklebit nenadálé mraky; zvonění
zvonců připomíná blízkost pastevcovy chýše na plateau du
Pailha; u ohně tmavých výrostků mluvících pro mne nesrozu-
mitelnou směsí francouzštiny a španělštiny, vyčkáváme. Po půl
hodině je již zcela jasné, že by nemělo smyslu pokračovati
v cestě. Jsem notně zklamána, avšak Francouzi s pružností a
přizpůsobivostí jim zcela vlastní, snaží se zaplašit neveselí z ne-
podařeného podniku. Aniž by se dlouho kormoutili dovedou se
ihned vžít do nové situace. Žertujíc kvapně sestupují a připo-
mínají si, že včasný návrat do údolí jim dovolí zúčastnit se ještě
mše ve starobylém kostele. Neboť tak jako mnoho jiných Fran-
couzů i tito statní horolezci jsou velmi zbožní a jen neradi za-
nedbávají povinnosti řádného křesťana. V přeplněném gavar-
nijském kostelíku končí tedy můj první neslavný výstup k py-
renejským ledovcům.

★

I nejzarytější šovinista nemůže zapřít, že v nás, Čechoslová-
cích vězí trochu těžkopádnosti. Snad tak na nás působil vliv
rozmáchlého germánského suseda. Ve srovnání s Francouzi si
tuto vlastnost spíše uvědomíte. I v horolezectví se svou důklad-
ností od nich notně lišíme. Jejich jistění není tak pečlivé a
vcelku je dosti přehlížejí. Velmi jim záleží na hbitosti a snaží
se do nejrychleji dosáhnouti svého cíle. Nedbají příliš na čistotu
lezení, všechny prostředky jsou dovoleny. Aby se výstup ne-
zdržoval, vytáhnou bez rozpaků na obtížnějších místech první
druhého a ten zase dalšího. Oceňují platnost nepsaného zákona:
Jdeš-li jako druhý, o nic se nestarej a pospíchej vzhůru! Vidíš-li
skobu, bylo by malicherné, aby ses jí pořádně nechytíl či ne-

požil ji jako výhodného stupu! Při té příležitosti vzpomínám na zlézání klasické Mur de la Cascade, kde člověk několikrát musí podstoupit ledovou sprchu z vodopádu, které tvoří jednu z kuriosit gavarnijského masivu. Kluzkost stěny vyžaduje zvláštní obezřetnosti a byla bych každému metru věnovala daleko více pozornosti, avšak trhnutí provazu mi vždy poroučelo pokračovati bez delšího hledání. Travers, ve kterém nás opět zalil osvěžující proud kaskády, jsme doslovně přeběhli — aby se lano příliš nesmočilo — každý držel svých několik smyček — a šel; tak nenuceně jsme se pohybovali nad propastmi, a teprve dodatečně jsem vzpomínala, co by se asi dělo, kdyby jeden z nás náhodou uklouzl . . .

★

Za nejistého počasí odvádějí horolezci své svěřence na cvičné skály, nalézající se v těsné blízkosti vesnice Gavarnie. Na primitivních výstupech předvádějí učitelé principy lezecké techniky novopečeným nadšencům, zatím co zkušenější hoši a dívky zkoušejí svou zdatnost na místech obtížnějších. Jaký neobvyklý pohled na tuto směsici mládeže, proplétající se mezi provazy, navazující se, pokřikující a jako hejno kobylek nedočkavě obsypávající přívětivou a útrpnou skálu. Pyrenejský kámen je poněkud narušený a je třeba vyzkoumat jeho stabilitu dříve než se na něj spolehnete. Na začátku výstupu poučuje tedy instruktor své dva nováčky: »Tuto spáru vylezu v oposici (sokolíkem). Není nic jednoduššího. Pak použijí tohoto chytu. Nejprve jej pečlivě ohmatám a poklepu, abych viděl, zda je pevný. Vydává plný zvuk, drží tedy. Opřu se a . . .« bum! chyt se uvolnil a cvičitel zachraňuje duchapřítomně rovnováhu. Žáci se potutelně usmívají a učitel chce nenuceným chováním zakrýt své rozladění. »Kdybych nebyl měl tři základní body uložené nám klasickou technikou, byl bych mohl spadnout.« Po několika hodinách výcviku odchází skupina asi třiceti lidí, spokojených více či méně a stejně tak vymlouvajících se na špatné podrážky, vlhkost skály atd. Učitelé zatím, ocenivše jednotlivé výkony, vyčerpání neustálým napomínáním a usilovným jištěním, odebírají se do jídelny za svou opravdu zaslouženou dvojnásobnou porcí . . .

Tyto cvičné skály jsou u kursistů ve velké oblibě a M. Jeannele, vedoucí střediska — člověk nesmírně kultivovaný a pro svou vzácnou povahu velice oblíbený — rád s humorem vypráví o mladičké Pařížance, která při rozloučení s pobytem

v těchto překrásných velehorách prohlásila, že nejhezčí dojem v ní zanechaly právě tyto pyrenejské Černolice.

★

Nikdy nezapomenu na krásné chvíle strávené v srdečném a přátelském prostředí francouzských druhů na jednom z nejpodivuhodnějších míst v Pyrenejích, a přála bych si, aby více Čechů zavítalo v tyto končiny. Aby všechna naše pozornost nesměřovala pouze k Alpám, nýbrž také k těmto horám, divočejším, smutnějším a daleko méně probádaným. Zvláště pak na španělské straně zůstávají Pyreneje opuštěnými, neboť Španělé nejsou příliš zaujati pro tento sport a byli to vždy Francouzi, kteří odkrývali tajuplnou krásu a obtížnost katalánského horstva Encantats, masivu Maladetta a Sierry de Montarto. Nyní ovšem pohraniční poměry nejsou zdaleka tak idylické a běda Francouzi, který by chtěl zajít trochu dále na cizí území. Horolezci tento zákaz těžce nesou. Chápu jejich stesk, neboť se dobře pamatuji na pohled, který se mi rozevřel s vrcholu Taillon (3.146) za jasného počasí ke španělské straně do překrásného kaňonovitého údolí Arazas. Stejně tak nezapomenu na výstup severozápadní hranou Malého Astazou (3.080 — rovněž již za franc. hranicemi), kde jsme se sotva rozhlédli po ledovcích a serakách Mont Perdu, Cylindru a Marboré, na vznešený Vignemale na opačné straně, a již jsme se museli dát na úprk před hrozící bouří. Rychle jsme sestoupili trochu hlouběji do Španěl snažíce se co nejdřív dostihnouti úkrytu. Obcházel jsem ledovcové jezero v úpatí vrcholů Las Tres Sorores a nádhernou, neobvyklou modří zbarvená pásma zanechávala v nás neskutečný pohádkový dojem. — Nepřátelská mračna se přehnala bez pohromy, a když se po čtyřech hodinách ocitáme opět již jen 600 m nad Gavarníí, na travnaté pláni mezi pasoucími se stády, uvědomuji si, jak si mne za ten krátký čas tyto tklivé hory získaly a jak tím těžší připadá mi nyní rozloučení. Naposledy dívám se z přímé blízkosti na velkolepý útvar Gavarnijského Cirque, naposledy jeví se mi Velký a Malý Vignemale v celé své nádhře stejně jako ostatní vrcholky tohoto nekonečného moře barev modré, bílé a zelené. »Musíte zase přijít,« znějí mi v uších slova francouzských přátel. Zdá se mi, jako by hory je opakovaly v ozvěnu, stále silněji a silněji. Není mi třeba této připomínky. Víím, že se jednou vrátím. A Vignemale, Mont Perdu, Munia a ty ostatní snad na mne trpělivě počkají . . .

Arno Puškáš:

J-Z. pilierom na Volovu Vežu

Motto:

S určitostou viem, že čiastočne ja som alpinizmus skazil a to ma bolí. A predsa pocit, čo cítim v tých kolmých stenách a hranách je väčší než ja. Ja sa musím dostať hore a neviem bez toho žiť. I vtedy, keď na celej ceste sa vypracovávam nahor len s umelými pomôckami — natol'ko mi je pôžitkom vznášenie sa medzi nebom a zemou! To už je moja choroba.

Emilio Comici.

Dnes, keď sa prechádzam po brehu Hornádu, v posledných lúčoch zapadajúceho slnka, keď pod nohami už šustia zožlklé listy jesene a keď vetrík od severu ostrejšie zafúka, spomínam . . . V myšlienkach sa mi odohrávajú scény rýchlosťou filmu, ktoré nie sú ešte tak dávne a predsa už tak vzdialené. Z tých mnoho výstupov spomínam hlavne na jeden, na Tvoj juhozápadný pilier, Volova Veža, ktorý tak markantne stojí na Tvojom ľavom boku, ako rytier dávnych čias odhodlaný na každý boj s každým . . .

Bolo to v auguste, po horolezeckom týždni JAMES-u. Už len niekoľko vášnivých horolezcov, ktorým dovoľoval čas, ostalo v Tatrách a prišlo hore na Váhu. Ale, žiaľ, počasie sa zhoršilo natol'ko, že se nedalo ani len pomyslieť na túru. Debatovali sme, už ako to býva. O čom? Nuž o všeličom, ale hlavne o túrach. Reč sa sústredila na Volovu Vežu, na jej neslezený juhozápadný pilier. »Dobre by bolo« . . . začal Gróf. S ním som sa totiž už dávnejšie rozprával o tejto veci a jeho som si vybral za partnera. No hej, ale počasie!?

Dni letely a Grófova dovolenka sa krátila. Mal už len posledné dva dni. Ale mal šťastie a ja s ním.

Písal sa 15. august 1947. Po daždivých dňoch nás konečne prekvapil krásny slnečný čas. Vstávali sme skoro ráno, na oblohe ani mráčik. Bolo 6 hodín, varič hučal, obliekali sme sa a bali. Laná, kladivá, karabiny, pomocné stupy, skoby — mnoho skôb. Počítali sme totiž s veľkou »murárčinou«. Pred siedmou sme vyrazili z chaty pod sedlom Váhy. Cuma a Bandi na južný

pilier Volovej, Gróf a ja na novú cestu juhozápadným pilierom. Sbehli sme dolinkou pod sedlom Váhy a zanechajúc za sebou refaze starej cesty prešli sme novou a cez balvany vystupovali sme po strmých trávnikoch k južnej stene Volovej Veže. Udychčaní sme sa zastavili blízko pod Vežou. Jej pilier s obrovskými prevismi a kompaktnými platňami sa zdal čo raz nesleziteľnejší. Mlčky sme sa pozerali jeden na druhého, len tu a tam padla poznámka, nie práve potešujúca. Gróf chcel niečo povedať — možno, že by bol mal pravdu. Nedal som mu ale dohovoriť a vykladal som mu optimisticky o našej nastávajúcej práci, zdaru ktorej som ani sám nie veľmi veril. Bolo čo raz teplejšie.

Pred deviatou sme stáli pod pilierom. Složili sme si veci, preobuli sme sa, naviazali na lano, ovešali sa karabinami, skobami a pomocnými stupmi. Posledný raz sme sa pozreli za Cumom a Bandim a ešte som im skričal: Do videnia hore!

Dlho stáli a pozerali za nami, kým sme sa nedostali až pod mohutné platne. Už nástup bol bežársky, Gróf robil živý rebrík a pri tom niečo mrmlal, čo sa práve nepatrilo na slušne vychovaného mládenca. Nuž takto to začalo. Previs za previsom a znovu... S kroka na krok sme sa dostávali vždy vyššie a vyššie. Až naraz sa vynorilo to, čoho sme sa najviac obávali. Platne! Hore, dole, doprava, dol'ava, platne a platne... Obrovské panciere, ktoré mi pripomínaly kožu predpotopných zvierat. Pozerám sa raz na platne, raz na Grófa a špekulujem. Priamo k obrovským previsom sa tiahne pekná špára. Hej, ale len ruky sa dajú do nej zakliesniť. »No, Kakaš, a kde chceš stúpať,« pýta sa Gróf zdola. »Uvidíme, Gróf, isti, idem!« Vkladám ruky do špáry a pomaly ako slimák suniem sa nahor. Celým telom som prilepený na hladkých platniach. Je to namáhavá práca. Ešte 15 m — odhadujem. »Kakaš, skobuj!« ozýva se Gróf. Hej, ľahko sa ti to povie, skobuj, ale keď sa držíš — keď sa musíš držať obidvoma rukami a keď nemáš na čom stáť! Za nos sa zavesíš? Nuž tak skobuj, keď k tomu ani špáry neni. Ešte som šiel asi 10 m, dúfal som v ľahší terén. Ale predstavte si moje prekvapenie, keď som narazil na šikmú platňu, bez záchyto, hladkú ako sklo. Grófovi som oznámil svoj objav: »Musím dolu.« A ťažko vypracovaných 25 metrov ešte ťažšie späť. Trvalo to dlho. Konečne som sa dostal ku Grófovi. »Nepustí tou špárou, musíme dol'ava.« Tam som zazrel previs. To bolo jediná možnosť. Ťažko cez previs a potom sa začalo murárčenie. Skoba za skobou, karabina za karabinou, stup za stupom. S metra na

meter. Postupoval som hore pomocou umelých stupov a Gróf »cugoval« zdola. Skoro dĺžku lana trvala táto namáhavá práca a zdalo sa mi, že nikdy neskončí. Konečne som sa dopracoval na trochu pohodlnejšie miesto pod obrovským previsom. Zastil som sa a — »Gróf, poďme«. Začalo sa nekonečné vytíkanie skôb. Gróf sa blížil pomaly, iste a pilier púšťal . . .

Miesto, z ktorého som istil bolo pre nás oboch malé, veď horko ťažko som sa vedel umiestniť sám. Zabil som ešte jednu skobu, veľkú s krúžkom, tá tam i ostala. Gróf sa zaháknul. Ešte jeden previs, živý rebrík a už som bol v stene nad previsom. Stena však veľmi tlačila von. Priamo hore to nešlo, musel som traversovať a bola len jediná možnosť — dol'ava. Šikmá, naklonená platňa dobrých 60—70° — záchyty však nikde. Stupy ak sa tak dajú nazvať dva plytké žliabky, ploché ako plytký tanier, nič viac. Nuž, ale keď sme chceli dopredu, toto bola jediná možnosť, alebo hore alebo do doliny! »Gróf, drž pevne, umiestni sa dobre, možno že vyletím . . .« Z centimetra na centimeter, pomaly, ticho, sunul som sa dol'ava. Po čom, to neviem dodnes. Ale trvalo to večnosť. Všetko bolo tak tiché, len dych som mal rýchlejší. Gróf sedel ako mramorová socha a istil. Myslím, že to bol najťažší travers môjho života a v juhozápadnom pilieri snáď najťažšie miesto. Skobovať tam nie je možné. Celá dĺžka je asi 4 metre. Robil som si nádeje, že ďalej už bude ľahšie. Bola len jediná špára, zabil som hák. Aspoň to. Trochu som si odpočinul a silno odfukujúc díval som sa na teraz už usmievavú a žiariacu Grófovú tvár. »Dobre,« to bolo všetko a to mi stačilo. Šiel som ďalej po veľmi ťažkom teréne bez akéhokoľvek skobovania z tej jednoduchej príčiny, že tam nikde nebola špárka pre ihlu, nie pre skobu. Predo mnou bol asi 3 metre vysoký komín. Len sa tam dostať . . . Dostal som sa tam, ale komín bol previslý, tlačil von. Vzdialenosť medzi Grófom a mnou bola asi 15—20 metrov. Odpočíval som. Jedna noha a ruky sa mi vmestily do komína, pomaly som sa dostával hore, ale bol som u konca so svojimi silami. Vedel som, že v takejto »pokrenenej« polohe nevydržím, že musím vypadnúť, len som čakal kedy. Držal som sa kŕčovite, zachránila ma jedine moje prsty. V tom . . . už som visel, prsty vydržaly. Ale, pre Boha chytro, čo teraz?! Skusil som druhú nohu — správne! Fúj, to som mal spraviť hneď! Trochu som si oddýchol, ťažký je život kominára . . . ! Mrkol som na Grófa, bol bledý, ale usmieval sa. Celou cestou sa len usmieval. Robil som nový nápor, komín pustil

a dostal som sa na dobrú plošinu. Vtedy som vedel, že sme vy-
hrali. Juhozápadný pilier na najťažších miestach povolil. »Gróf,
pod!« A Gróf vyjadrujúc sa svojim samorostlým spôsobom o ťaž-
kostiach terénu, postupoval. Ďalej práca bola už ľahká.

Po veľkých stupňoch a blokoch sme sa dostali na Volovu
Vežu. Tam nás čakal Cuma a Bandy, stisk ruky od priateľov,
Gróf doliezol — vrele objatie . . . no a — pilier »puščil«. Trvalo
nám to plných 6¹/₂ hodiny.

Ešte v ten večer prichádzajúci hostia rozprávali o nejakom
horolezcovi, ktorý s úsmevom na tvári poskakujúc, pokrikujúc
a pohvizdujúc, schádzal strašne nabalený k Popradskému plesu.
Nuž, nedivte sa Grófovi, veď to bol jeho prvý prvovýstup a mali
sme všetci tak veľkú radosť, boli sme tak šťastní . . .

M i š k o :

K inštruktorskému kurzu . . .

Povereníctvo školstva a osvetu usporiadalo začiatko septembra t. r.
na Téryho chate kurz pre inštruktórov horolezectva za spolupráce
JAMESu.

Hoci počasie nebolo celkom prajné, my frekventanti odniesli sme si
veľa poznatkov praktických i teoretických. Mne, frekventantovi, nepri-
náleží síce podávať horolezeckej verejnosti zprávu o tomto kurze, ale
predsa chcem napísať pár riadkov o význame tohoto kurzu pre účast-
níkov.

Vedenie šťastnou rukou vybralo Téryho chatu, ktorá svojou vysoko-
horskou polohou poskytovala výborné pôsobisko ako pre túry tak i pre
cvičenia na cvičných stenách. Rozvrh látky teoretickej i praktickej sa
prispôboval dl'a počasia a bol priliehavý. Témy, obsah a spôsob pred-
nesenia prednášok svedčí o tom, že naše horolezecké kapacity boli dosť
dlho podceňované, a že sme neverili, že dokážeme niečo takého. Večery,
strávené vo veľkých debatách iste nevymiznú z pamäti žiadneho kur-
zistu. Tí výrečnejší, majúci plnú kešeňu problémov, debatovali dlho do
noci na posteliach »trojky« pri šálke nescoffee. Túry čisto zimného cha-
rakteru za pekného počasia pridružujú sa ku krásnym spomienkam. Ve-
denie kurzu výberom účastníkov sdružilo horolezcov z celého Slovenska
v jednu rodinu, východ, stred i západ upevnily srdečné styky medzi se-
bou. Rozdiely v ponímaní horolezectva a rozličné názory boli tak pre-

debatované, do detailov rozobrané, že si ich jeden od druhého osvojili a prispôbili k svojmu ja.

Inštruktorský sbor tvoril jednoliaty celok s frekventantmi a náhodilý návštevník veru nevedel kto je kurzista a kto inštruktor. Ani náznak separovania alebo rozdielu ste nebadali, iba ak v tom, že inštruktorský sbor, na rozdiel od nás, mal o hodne viac práce. Za to im patrí naša vrelá vďaka. Tu tiež poverenictvu školstva touto cestou ďakujeme, že nám umožnilo rozšíriť naše vedomosti a prisľubujeme mu, že nádeje v nás vložené nesklameme.

Miško:

Tatranské chaty bez chatárov-horolezcov

8. októbra t. r. v rozhlasových správach Ústredia KSTL sme sa do zvedeli, že medzi chatami v Tatrách, ktoré nemajú chatárov horolezcov, bude o jednu viac. O jeden boľavý problém pribudlo. Vezmite si rad radom všetky chaty a zistíte, že chatári sú iba chatármi, niektorí dobrými chatármi, poniektorí len krčmármi a iba dvoch-troch sme mali možnosť vidieť na lane alebo na lyžiach. A pri tom všetci by mali byť horolezcami a lyžiarmi a čo hlavne, výkonnými členmi záchranného sboru.

Nám nestačí dostať na chate teplú posteľ, chutné jedlá a dobré nápoje — to najdeme aj dolu. My potrebujeme od chatára porozumenie, priateľstvo a osobný vzťah k spoločnej veci a ten veru nenajdeme u nehorolezca!

Preto niet divu, že naše pleciaky z roka na rok zväčšujú svoj objem, že nestačia pojať všetko do svojich útrob. Váhou sa približujú cementovým vreciam, lebo celá výzbroj potrebná k stanovaniu nechce byť ľahšia. Z vysokohorských chát sa sťahujeme pod stany do dolín, lebo necítíme sa v chatách akosi dobre a už iba v zime sa utiahneme pod ich strechy. A chaty pomaly ale isto strácajú svoj pravý charakter, všednejú, sú bez pôvabu, s ohromným nánosom »Unrrienu«, začínajú nám byť akési cudzie. Z ôsmych chát, ktoré by sme mali nazývať horolezecké, sú obsadené už len dve aktívnymi horolezcami a aj tento minimálny počet sa ide zredukovať na jednu.

Milí priatelia horolezci, takto ostávame bez chát, kde by sme našli kamaráta z lana, kamaráta horolezca. Natíska sa nám otázka, prečo nie sú chaty obsadzované aktívnymi horolezcami? V našom prípade ide

o býv. Guhrovu, teraz Bilíkovu chatu. Túto chatu slúbilo Ústredie KSTL odovzdať JAMESu do správy. Stalo sa tak? A vôbec — pri obsadzovaní chát tatranských by sa malo Ústredie poradiť predovšetkým s JAMESom a nie tak, akto to robilo doteraz, že tatranské chaty sú obsadzované pod vplyvom vodákov, jaskyniarov, fotografistov — a kolkárov. Pletie sa JAMES do ich záležitostí?! Niet slovenských horolezcov, ktorí by mali záujem o chatárstvo? Na toto Ústredie KSTL vždy poukazuje, kedykoľvek sa mu niečo vytýka z našej strany. Ale potom nám je ťažko si sťažovať. Nenašiel by sa naozaj nik z nás, kto by mal na to vlohy a kto by bol obchodne dosť podkutý, ktorý by to chcel skúsiť? Mal by za sebou celú našu podporu a vďaka nás všetkých horolezcov.

Magistrála k Popradskému Plesu.

Roníček:

Furggengrat - juhovýchodný hrebeň Matterhornu

Matterhorn je večná hora. Už toľkokrát bolo jej meno vysádzané v tlačiarňach horolezeckých a turistických publikácií a vždy jeho meno spôsobilo, že čitatelia shltli každú zprávu o ňom jedným dúškom. Išlo vždy o vol'áčo senzačného, nech už to boli zprávy o prvých výstupoch Whympera a Carrela, o obeťiach hory alebo v nedávnej dobe zprávy o extrémne moderných horolezeckých výstupov stenových (bratia Schmidtovi) i hrebeňových najväznejšieho charakteru.

O Matterhorne sa hovorí, že je horou ideálneho tvaru. A sotva kto sa ozve proti tomu. Nielen horolezci a turisti, ale aj ľudia bez akéhokol'vek vrúcnejšieho vzťahu k horskej prírode zostávajú uchvátení a užasnutí, keď nájdú jeho obrázok v niektorom časopise. Hrdo a osamotene sa vypína tento Kriváň Walisských Álp do výšky 4482 metrov a svojimi neobyčajne strmými štyrmi hrebeňami reže krásnu belasú oblohu nad svitom ľadovcov. Je to juhozápadný hrebeň dvíhajúci sa od Col du Lion (Liongrat), jemu naproti prebiehajúci severovýchodný hrebeň (Hörnligrat), potom severozápadný hrebeň (Zmuttgrat) a juhovýchodný (Furggengrat). Taliansko-švajciarska hranica ide JV a JZ hrebeňom a láme sa na vrchole hory; a tak ostatné dva hrebene a tým aj väčšia časť hory sú na švajciarskej strane.

Matterhorn, der Löwe von Zermatt, ihneď po svojom zdaní stal sa módnou horou a je ňou doteraz. Je snom temer každého horolezca vystúpiť raz naň, keď už aj len jeho najľahším SV hrebeňom. Tento hrebeň a JZ hrebeň sú obvyklými výstupovými cestami — výstupy trvajú okolo 5—6 hodín. Vďaka umelým pomôckam sa už na týchto hrebeňoch nevyskytujú podstatnejšie technické obtiaže, ak len nie je zlé počasie; lebo vtedy Matterhorn ukáže, čo je on za lev a dobre to povedal Kugy, že ten, kto ho preliezol za pekného počasia, ešte ho nepozná. Horší je už výstup cez SZ hrebeň (8—10 hodín). Avšak najťažší, najodvážnejší a najnebezpečnejší je výstup JV Furggenským hrebeňom, ktorého prelezenie trvá 10—12 hodín.

Obyčajne býva Matterhorn zobrazený v pohľade z okolia Zermattu, odkiaľ je aj najpôsobivejší. Náš Furggenský hrebeň

na týchto obrázkoch je ten l'avý. Začína sa na Col du Breuil vo výške 3357 m, dvíha sa strmo až po stupeň do výške 4300 m, po t. zv. plece Furggenu (ktorému podobné plece nachádza sa v hrebeni Hörnliskom). A tu sa začína jeho najvel'kolepejšia časť: kolmý a miestami previsnutý výšvih dvíha sa tu do nebeskej výšky. Odolával on dlho túham i útokom horolezcov a bol to on, ktorý zavinil, že celý hrebeň bol prelezaný len roku 1911. Furggenský hrebeň je dlhý asi 1700 metrov a jeho priemerný sklon bol určený na 43,5 stupňov. Ak sa vám to zdá málo, vedzte, že to len pre jeho miernejšie spodné partie — no tým hroznejšie sa potom dvíha jeho vrchná časť.

Vystúpiť týmto hrebeňom bolo túhou známeho anglického horolezca minulého storočia A. E. Mummeryho. Spolu s vodcom Alexandrom Burgenerom a Benediktom Venetzom vystúpil v júli roku 1880 až po plece Furggenu; tu usúdil, že výšvih nad ním sa nedá preliezť. Prešiel teda po širokých lávkach východnej steny na SV hrebeň. Zaiste aj nepretržité rachotenie padajúcich kameňov ho utvrdilo v jeho rozhodnutí. Tak isto sa skončili aj ďalšie dve výpravy v rokoch 1890 a 1905.

Ale zas roku 1899 Quido Rey, nespokojný so svojim takýmto výstupom z roku 1890, zaoberá sa vytrvale myšlienkou prelezania výšvihu. A tak v auguste, vystrojený špeciálnym, vyše 80 metrov dlhým povrazom, vo spoločnosti výborných vodcov Antóna a Andreja Maquignaza, pokúša sa o šťastie. Ďalší Maquignaz, Daniel medzitým bol vystúpil s dvoma spoločníkmi na vrcholok Matterhornu normálnou talianskou cestou cez Lion a shadzuje cez najhorší úsek onen zázračný povraz. Zdalo sa, že problém bude vyriešený. Reyovo družstvo doliezlo k Danielovmu na vzdialenosť len niekoľkých metrov, takže sa mohli navzájom rozprávať. Ale týchto niekoľko metrov bol práve hrozný previs, ktorý sa nepodarilo prekonať húževnatému Antonovi ani po opätovných vyčerpávajúcich pokusoch. Pokúsil sa vyšplhať voľne po povraze, bez výsledku. Daniel narobil na povraze uzle — zas nič. Technika výstupu po visiacom povraze pomocou Prusíkových uzlov nebola vtedy ešte známa. Takto temer pri dosiahnutí cieľa rúti sa Sysifova skala do hĺbky. Kto ju bude znovu gúľať na vrchol? O niekoľko dní neskoršie vystúpil Rey so svojimi spoločníkmi na vrchol JV Lionským hrebeňom a pomocou nimi upevnených povrazových rebríkov spustili sa cez previs a sostúpili tak výšvihom a hrebeňom.

na týchto obrázkoch je ten l'avý. Začína sa na Col du Breuil vo výške 3357 m, dvíha sa strmo až po stupeň do výške 4300 m, po t. zv. plece Furggenu (ktorému podobné plece nachádza sa v hrebeni Hörnliskom). A tu sa začína jeho najvel'kolepejšia časť: kolmý a miestami previsnutý výšvih dvíha sa tu do nebeskej výšky. Odolával on dlho túham i útokom horolezcov a bol to on, ktorý zaviniť, že celý hrebeň bol prelezený len roku 1911. Furggenský hrebeň je dlhý asi 1700 metrov a jeho priemerný sklon bol určený na 43,5 stupňov. Ak sa vám to zdá málo, vedzte, že to len pre jeho miernejšie spodné partie — no tým hroznejšie sa potom dvíha jeho vrchná časť.

Vystúpiť týmto hrebeňom bolo túhou známeho anglického horolezca minulého storočia A. E. Mummeryho. Spolu s vodcom Alexandrom Burgenerom a Benediktom Venetzom vystúpil v júli roku 1880 až po plece Furggenu; tu usúdil, že výšvih nad ním sa nedá preliezť. Prešiel teda po širokých lávkach východnej steny na SV hrebeň. Zaiste aj nepretržité rachotenie padajúcich kameňov ho utvrdilo v jeho rozhodnutí. Tak isto sa skončili aj ďalšie dve výpravy v rokoch 1890 a 1905.

Ale zas roku 1899 Quido Rey, nespokojný so svojim takýmto výstupom z roku 1890, zaoberá sa vytrvale myšlienkou prelezania výšvihu. A tak v auguste, vystrojený špeciálnym, vyše 80 metrov dlhým povrazom, vo spoločnosti výborných vodcov Antóna a Andreja Maquignaza, pokúša sa o šťastie. Ďalší Maquignaz, Daniel medzitým bol vystúpil s dvoma spoločníkmi na vrcholok Matterhornu normálnou talianskou cestou cez Lion a shadzuje cez najhorší úsek onen zázračný povraz. Zdalo sa, že problém bude vyriešený. Reyovo družstvo doliezlo k Danielovmu na vzdialenosť len niekoľkých metrov, takže sa mohli navzájom rozprávať. Ale týchto niekoľko metrov bol práve hrozný previs, ktorý sa nepodarilo prekonať húževnatému Antonovi ani po opätovných vyčerpávajúcich pokusoch. Pokúsil sa vyšplhať voľne po povraze, bez výsledku. Daniel narobil na povraze uzle — zas nič. Technika výstupu po visiacom povraze pomocou Prusíkových uzlov nebola vtedy ešte známa. Takto temer pri dosiahnutí cieľa rúti sa Sysifova skala do hĺbky. Kto ju bude znovu gúľať na vrchol? O niekoľko dní neskoršie vystúpil Rey so svojimi spoločníkmi na vrchol JV Lionským hrebeňom a pomocou nimi upevnených povrazových rebríkov spustili sa cez previs a sostúpili tak výšvihom a hrebeňom.

Takto bol hrebeň síce celý preskúmaný, ale podľa horolezeckého nazierania neprelezený a zdalo sa, že po týchto umeľých a predsa bezvýsledných manipuláciach bolo odzvonené ceste hore výšvihom nad plecom Furggenu.

Ale nebolo odzvonené. Lebo hlavou síce múr neprebiješ — čo sa nedá, nedá sa — ale keď sa volačo nedá, treba pohnúť rozumom. Hrebeňovka neprestáva byť hrebeňovkou, keď miestami mierne vybočíme do steny, obchádzajúc miesta, ktorých prekonanie vyžadovalo by z hľadiska športového nie celkom čistých metód a bolo by takto iba nemiestnou tvrdohlavosťou bez etickej hodnoty. Tak asi aj uvažovali Mario Piacenza a jeho vodcovia Ján Jozef Carrel a Jozef Gaspard, ktorí roku 1911, vystúpiajúc po plece Furggenu, odhodlali sa k nepredstaviteľne exponovanému traverzu do južnej steny. Ochranná základňa zostala čoskoro vpravo pod nimi; nad tisícmetrovou hĺbčinou za úžasných obtiaží, stále ohrození, obišli najhoršie miesta výšvihu hrany, vrátili sa k nej a popri tejto dosiahli vrcholu. A do horolezeckého sveta sa rozletela zpráva, že Furggenský hrebeň bol prelezený celý.

Vo výstupe bol prekonaný po druhý raz len roku 1930 a to synom vyššie uvedeného Piacenzovho vodcu Luigim Carrelom vo spoločnosti M. E. Benedittiho a Maurica Bicha. Rok predtým pomocou viacerých spustov po povraze prekonal hrebeň v zostupe E. R. Blanchet s Gašparom Moserom.

V marci 1933 pokúša sa Boccalate — zimný premožiteľ Matterhornu z roku 1929 — a Gastiglioni o zimný výstup týmto hrebeňom. Po pokusoch trvajúcich niekoľko dní kapitulujú pred zúrivosťou vetra a treskutého mrazu.

V posledných rokoch stal se tento výstup módnym výstupom, pravda len pre tých najrutinovanejších horolezcov a vodcov. Roku 1941 zas vidíme Luigiho Carrela v práci na výšvihu. Spolu s vodcom Giacomom Chiarom robia spoločníkov Enzovi Pétrinovi. Podarilo sa im čosi, nad čím každému členovi horolezeckej rodiny sa zatajil dych: priamy výstup. Netraverzovali až do južnej steny, lež sledovali hranu hrebeňa tesne vpravo smerom do východnej steny; na hranu došli práve v mieste, kde kedysi Rey bol upevnil svoj povrazový rebrík. Táto cesta síce zďaleka nevedie nad takými závratnými hĺbčinami, aspoň v prvej časti, ako traverz Piacenzov, avšak pre technické obtiaže — o čom svedčí veľké množstvo použitých hákov a dlhá doba výstupu — treba tento výstup označiť za jeden z technicky naj-

ťažších. Tento priamy výstup zdá sa, nebol doposiaľ opakovaný. Bolo doteraz prevedené viac výstupov, ale tieto sa dajú spočítať na prstoch. Všetky v podstate sledujú cestu Piacenzovu. Boly absolvované tiež varianty, ktoré obchádzanie výšvihu po južnej stene podstatne zmenšili a priblížili sa značne k hrane. Medzi menami horolezcov viackrát čítame meno kráľa zermattsých sprievodcov Alexandra Gravena.

Pohnutá a napínavá história prelezania Furggenu je načrtnutá vo sprievodcoch, v časopisoch, tiež v krásnom »Die Alpen« vychádzajúcom vo Švajciarsku a iných publikáciách, ktoré prinášajú aj uchvacujúce obrázky z týchto výstupov. Najnovšie boli shrnuté doterajšie pokusy a prevedené výstupy vo zborníku »Berge der Welt« I. (Interverlag A. G., Zürich 1946) v článku René Ditterta, účastníka výstupu variantou Piacenzovej cesty. Sú tu podrobné popisy všetkých výstupov do roku 1945; aj zimné útrapy dnes už nebohého Boccalateho.

Matterhorn je večná hora. Jej meno spôsobí vždy rozruch medzi lezcami. Iste už aj viacerí naši boli na jeho vrchole, kto však z našich sa bude môcť pochváliť, že prekonal výšvih Furggenu? Prekročili už naši aj na iných poliach telesnej kultúry métu najvyššiu, prečo by to nedokázali tu? Slovo — pardon, čin — patrí mladým.

Šstrážm. J. Melicherčík:

NB v radoch horolezcov

Až do roku 1946 bolo horolezectvo neznámym pojmom v radoch príslušníkov bezpečnostného sboru, či už to bol býv. sbor četnícky za prvej ČSR alebo sbor žandársky za éry slovenskej. Ani tu ani tam nebola daná možnosť členom sboru venovať sa horolezectvu, i keď boli dané k tomu všetky predpoklady, osobné či vecné. Členovia bezpečnostného sboru, slúžiaci v Tatrách museli sa mlčky zriekať všetkého, čo horolezectvo dáva horolezcovi. Boly ojedinelé prípady, že príslušník sboru pestoval horolezectvo, avšak to len bez vedomia a svolenia svojich predstavených a na vlastné nebezpečie. Ak by sa mu bolo na túre stalo nejaké nešťastie, ktoré na horolezca čaká takmer na každom kroku, bol by býval volaný na zodpovednosť a príslušné veliteľstvá boli by vyvodily z toho prísne dôsledky.

V roku 1946 Hlavné veliteľstvo NB v Bratislave osvojilo si názor, že medzi príslušníkmi NB, zvlášť vo Vysokých Tatrách majú byť jednot-

livci oboznámení s horolezectvom, lebo ono zapadá alebo malo by zapadať do rámca výkonu bezpečnostnej služby a v záujme zdokonalenia tohoto výkonu je žiadúce, aby aspoň časť členov NB bola v horolezectve primerane vycvičená. Vďaka buď všetkým, kto sa pričínili o to, že tento názor nabral na seba aj obraz skutočnosti, keď v čase od 16. 4. 1946 do 1. 6. 1946 bol zriadený prvý odborný horolezecký kurz pre členov NB zo Slovenska v Tatr. Lomnici, ktorého sa zúčastnilo 40 účastníkov. Sotva sa tento prvý kurz skončil zriadený bol druhý od 16. 9. do 30. 10. 1946, taktiež v Tatr. Lomnici, ktorého sa zúčastnil rovnaký počet účastníkov.

Toto rozhodnutie, ktorým bol daný základ pre pestovanie horolezectva u členov NB na Slovensku, lemované je vďakou a uznaním zo strany turistickej a horolezeckej verejnosti. O tom, či členovia NB-horolezci sú prospešní pri záchranných prácach v Tatrách, môžu vydať svedectvo vedúci záchranej služby KSTL, s ktorými už spoločne na tomto poli pracovali.

Všetci členovia NB, ktorí sme i členmi Sboru tatranských horolezcov »JAMES« na tomto mieste srdečne ďakujeme vedúcim tohto sboru, ako aj jeho členom, za úprimné a kamarátske prijatie do jamesáckej rodiny. Touto cestou ďakujeme aj nášmu HVNB Bratislava, že svojím porozumením nám umožnilo vstúpiť do radov horolezcov a ubezpečujeme ho, že i na tomto poli budeme hájiť dobré meno sboru a že sa vynasnažíme, aby sme mu vydobyli čestné miesto vo venci, ktorý tvoria povraz, čakan, skoby a kladivo.

Horolezecká kronika

● Z Tatier.

Najúspešnejším slovenským horolezcom toho roku je bez sporu jamesák Arno Puškáš, zvaný Kakaš, z Košíc. Do svojho horolezeckého denníka zapísal 25 krásnych tatranských výstupov, z toho 11 stien a 14 hrebňov, pilierov a kánt, v čom sú 3 prvovýstupy a 2 pokusy o prvovýstup.

Uvedieme niekoľko jeho túr. Dňa 25. V. 1947 pokúsil sa s Andrášim z Košíc o prvovýstup hranou Východného štítu nad Železnou bránou. Museli sa vrátiť pre nepriaznivé počasie. Deň nato, 26. V., vystúpil s Körtvélyešim na Malý Kežmarský štít severnou stenou Stanislavského cestou (12,30 hod. v daždi). Je to prvý výstup jamesáckej dvojice touto stenou a III. výstup za jeden deň. 18. VII. vystúpil juhovýchodným pilierom na Volovu vežu, kde robil vodcu pp. Donkinovi a Hutingtonovi z British Alpin Clubu. Ďalej hodno zaznamenať 12hod. túru od Kôprovského štítu

celým hrebeňom Bášt až po Patriu, ktorú robil dňa 20. VII. s drom Sobelom z Vyš. Hágov. 30. VII. s Horákom z Brna robil Vysokú severnou stenou Stanislavského cestou. 5. VIII. s Körtvélyešim vystúpil na Rumánov štít z Kačej doliny prostriedkom severovýchodnej steny (7 hod.). S Paterom z Prahy robil 6. VIII. za 5 hod. v daždi Batizovský štít severnou stenou (z Kačej doliny) Motykovou cestou. 8. VIII. s náčelníkom JAMESu ing. Hubom vystúpil na Zlobivú z Kačej doliny severnou stenou Motykovou cestou (5 hod.). 15. VIII. zaznamenal prvovýstup na Volovu vežu juhozápadným pilierom s Körtvélyešim za 6,30 hod. (IV.—VI. stup. ťaž.). 21. VIII. pokúšal sa už po druhý raz s ing. Horváthom o prvovýstup Galeriou Ganku a to medzi cestou Orłowského a Lapinského (dosiahli výšku vyše 200 m). Zato 25. VIII. so Zlatníkom z Prahy podaril sa mu prvovýstup prostriedkom juhozápadnej steny Dračieho štítu (4 hod., V.). 5. IX. za skoro zimných podmienok robil s Kelem z Bratislavy kantu Pyšného štítu (7 hod.). 7. IX. so Šimom z Bratislavy vystúpil Žltou stenou Korosadovičovou cestou (5 hod. mokro, miestami sneh). Tretí prvovýstup sa mu podaril 12. IX., keď s MUC Kovárovou vystúpil prostriedkom južnej steny na Veľký Mengušovský štít (na záp. vrchol, 3,30 hod., V.).

Veru, Kakaš môže byť pyšný na svoj tohoročný horolezecký denník a mnohí jamesáci by v jeho výkone mali vidieť svetlý príklad. Avšak, aby sme Kakaša zase neprechválili a našu výtku voči ostatným jamesákom zmiernili, musíme uviesť, že Kakaš mal k svojim výkonom jedinečnú príležitosť, keď od mája do septembra vypomáhal chatárovi na chate pod sedlom Váhy. Ale aj tak, Kakašovi, ktorý teraz vojančí, — hore zdar!

● Zo švajciarskych Álp.

Horskému vodcovi Jakubovi Heftimu zo Schwanden a Arminovi Blumerovi podaril sa 27. augusta t. r. priestup severnou stenou Predného Eggstocku (Glarus) a to komínom medzi Predným a Stredným Eggstockom. R. 1936 horský vodca Martin Engi vystúpil v tomto komíne až do polovice, musel však odtiaľ odbočiť vľavo, teda v prípade Hefti-Blumer ide o novú cestu severnou stenou, o prvovýstup.

● Prvovýstupy v rakúskych Alpách.

Rakúski horolezci Hans Viehauser a Hans Schied zo Saalfelden vystúpili 12. júna t. r. západnou stenou Persailhornu (za 11 hodín, výška steny 400 m, 74 skob, veľmi ťažké). 15. júna t. r. tí istí vystúpili južnou stenou Schindelkopfu (výška steny 250 m). 5. júla t. r. tí istí vystúpili západnou stenou Sommersteinu (za 23 hodín, výška steny 300 m, 85 skob, kromobyčajne ťažké).

Ďalej, rakúsky horolezecký časopis »Bergwelt« vo svojom augustovom čísle uverejňuje úchvatný popis (s fotografiami) dvoch prvovýstupov na Seewarte (Kraňské Alpy), ktoré stredom severnej steny tohoto vrchu 20. júna 1930 vykonali horolezci Peterka a Proksch a severovýchodným komínom tejto steny dňa 22. septembra 1932 Peterka, Zimmermann a Brauner.

V aprílovom čísle t. r. časopisu ÖAV »Berge und Heimat« je uverejnený zoznam prvovýstupov a variant v rakúskych Alpách od r. 1932 až do leta 1946 včítajúc. Najviac ich je v skupine Dachsteinu (16), potom príde Rax (11), potom Ennstalské Alpy, Hochschwab, Wilder Kaiser, Štubajské Alpy, Vysoké a Nízke Taury, Karwendel, Rhätikon, atď.

● Severná stena Eigeru.

V prvej polovici júla t. r. francúzski horolezci Luis Lachenal a Lionel Terray v 3dennom ťažkom boji zdolali severnú stenu Eigeru. Je to od prvovýstupu z 22.—24. júla 1938 II. výstup touto stenou.

● Poliaci v Alpách.

2. číslo »Taternika« prináša zpravu o úspechoch tréningovej výpravy KW (Klub Wysokogórski PTT), ktorá bola v júli t. r. vo francúzskych Alpách. Výpravu viedol slovenským horolezcom dobre známy Stašek Siedlecki a medzi ďalšími deviatimi členmi výpravy nachádzame ďalších našich priateľov: dra Hajdukiewicza, Łapinského, dra T. Orłovského, W. Ostrowského, Paszuchu, J. Piotrowského, J. Staszla, St. Worwu a prof. Żulawského. V zpráve o ich výkonoch čítame m. i. niekoľkokrát výstupy na Mont Blanc rôznymi smermi, II. výstup na Grandes Jorasses (4208 m) hrebeňom od Col des Hirondelles a zostup cez Col des Grandes Jorasses (29.—31. VII. t. r.), východnú stenu Aiguille du Grépon (3489 m), severnú stenu Aiguille de Bionnassay (4052 m), sev.-západnú stenu Aiguille Verte (4127 m), výstup a zostup východnou hranou Aiguille Noire de Peuterey (3773 m), severnú stenu Aiguille du Petit Dru (3733 m), IV. výstup východným pilierom na Mont Blanc du Tacul (4249 m), IV. výstup východnou hranou na Aiguille des Grands Charmoz (3445 m).

Pri tejto príležitosti hodno zaznamenať, že poľským horolezcom sa dostalo morálnej i finančnej podpory od predsedu PTT viceministra vnútra W. Wolského, ale zvlášť treba vyzdvihnúť, že k financovaniu výpravy prispel subvenciou sám ministerský predseda republiky Poľskej J. Cyrankiewicz a minister zahraničných vecí W. Grosz.

Našli by československí horolezci také porozumenie v našich vládnych kruhoch?

● Z Tatier.

»Taternik« prináša obširnu zprávu o prvom prechode hlavným hrebeňom Vys. Tatier od východu na západ, vykonanom K. Paszuchom a A. Gorkom v dňoch 15. až 21. júla 1946. Hrebeň je dlhý 26 km. Zo zprávy vyberáme nočľahy a čas prechodu:

0 — Sedlo pod Kopou	hodín 0
1 — rameno Ladového	» 15
2 — Malý Závrat	» 9
3 — Zadný Gerlach	» 12,30
4 — Rumanovo sedlo	» 14,20
5 — Mengusovské sedlo	» 12,30
— — Sedlo Laliové (odkiaľ zišli na nočľah na Halu Gasienicovu)	» 13,20

Celkový čas prechodu (bez nočľahov) . . . . . hodín 76,40

Hrubý čas . . . . . 6 dní

Zaujímavý je výpočet potrieb, tak na pr. proviant oboch lezcov na šesť dní pozostával z 1 kg cukru, $\frac{1}{2}$ kg klobásy, $\frac{1}{2}$ kg sucharov, 1 kg sliviek, 20 dkg kakaa, $\frac{1}{2}$ kg cukríkov, 2 konzervy fazul'ové, 2 konzervy pašti-kové, 3 konzervy sardiniék, $\frac{1}{2}$ kg slaniny, $1\frac{1}{2}$ kg chleba, 3 kg jablák, $\frac{1}{2}$ kg hrozienok, 5 dkg čaju, 1 konzerva grape-fruit.

Ďalej je v »Taterniku« soznam prvovýstupov a variant vykonaných v rokoch 1939 až 1944. Pre nás je to bilancia veľmi pasívna, lebo zo 105 uvedených prvovýstupov a variant je len 7 (sedem), ktoré vykonali naši lezci. V rokoch 1945 a 1946 (soznam uverejnený v 1. čísle »Taternika«) je to ešte horšie. Zo 14 nových prvovýstupov alebo variant z roku 1945 není ani jeden náš, a z 31 z r. 1946 jeden!

V »Taterniku« uverejňuje A. Veverka popis I. zimného výstupu na Kriváň severozápadnou stenou (z Kôprovej doliny) a popis I. zimného zostupu Škaredým žľabom, ktoré vykonali dňa 19. mája 1946 naši Dr Krňanský, O. Rabas, A. Veverka a Z. Vlk.

● Z Himaláje.

25. júna 1947 vystupovali tri dvojice švajciarskej himalajskej výpravy na Kedarnath (6940 m), Alfred Sutter a predák nosičov Sherpa Wangdi Norbu, Alex Graven a Sherpa Angdawa, René Dittert a André Roch. Pri výstupe zľadovateľým svahom vykľzol Sherpa Wangdi Norbu a strhol so sebou Suttera. Obaja padali po zľadovateľom svahu (50° sklon) asi 300 m. Preleteli cez vysoký sňahový previs a na šťastie mäkký sneh za-

držal ich ďalší pád. Pár okamihov po tomto úžasnom páde Sutter vstal — celý, len s menšími poraneniami na rukách. Wangdi Norbu však ostal ležať so zlámanou nohou a oskalpovanou hlavou a utrpel iste i vnútorné zranenia. Výstup bol takto zmarený. Po ešte jednom nezdarenom pokuse o výstup na Kedarnath, dňa 9. júla 1947 po tretí raz sa konečne podaril výstup na túto horu (Thensing, Sutter, Dittert, Graven, Roch, Angdawa a Ang Norbu). Na znak vďaky a uznania za výkony nosičov z kmeňa Sherpa vystúpil na horu nosič Thensing ako prvý.

Dňa 1. augusta 1947 podaril sa výstup na Satopanth (7075 m). Východisko bolo z tábora vo výške 5975 m. Satopanth je druhým najvyšším vrcholom na masívu Gangotri. To čo sa v roku 1938 nepodarilo rakúskej výprave, podarilo sa teraz Gravenovi, Dittertovi, Sutterovi, Rochovi a dvom Sherpa.

Dňa 11. septembra 1947 vystúpili Roch, Dittert a nosič Angtensing na 6130 m vysoký Nanda Ghunti, západný výbežok masívu Trisul. Horolezci sa pohli z tábora ležiaceho 1600 m vysoko a štítu dosiahli po dvoch dňoch (výškový rozdiel 4710 m). Je to piaty prvovýstup, ktorý sa tejto švajciarskej výprave podaril. Bohužiaľ zprávy o jej úspechoch nám dochádzajú veľmi nepravidelne, preto nie sú úplné.

Skalnaté pleso či Lomnické pleso?

Pod týmto nadpisom uverejňuje v Tatarniku Witold H. Paryski článok, ktorý by ani u nás nemal ostať bez povšimnutia. Uverejňujeme ho preto v celom znení:

»Potok vytekajúci zo Skalnatého plesa pod Lomnickým štítom nazýva sa — ako je známo — Łomnica (to je názov poľský, pozn. red.). To je prvotný názov slovanský, nezáleží na tom či poľského alebo slovenského pôvodu. Názov potoka sa odvozuje z toho, že po silných dažďoch berie vo svojom silnom prúde mnoho kamenných „lomov“ či „zlomov“ (poľsky łomy, złomy). Nemci podľa svojho zvyku preložili tieto slovanské názvy do nemčiny na „Steinbach“ a „Steinbachsee“ pleso, z ktorého potok vyteká.

Poľskí autori nie vždy vedeli o prvotnom názve potoku Łomnica a podľa nemeckého preložili názvy Steinbach a Steinbachsee späť do poľštiny, ale mylne — ako: Kamienna Woda a Kamienny Staw (slovensky Skalnatý potok a Skalnaté pleso, pozn. red.).

Po čase sa opravili a vrátili k názvom Łomnica pre potok, pre pleso začali užívať Łomnický Staw a pre dolinu dolina Łomnického Stavu.

Taký bol stav v r. 1900 a po ňom. Potom — neni známe prečo, ale zaiste pod vplyvom v tom čase rozšírených máp rakúskych —

znaky mají sloužiti také po členy spřátelených organizací jako viditelné znamení, které se jim bude odevzdávati v uznání zásluh o československé horolezectví a vyměňovati při kongresích a pod. Vhodnou úpravou má býti též velký odznak základem odznaku cvičitelského a instruktorského. Na výborové schůzi nebylo dohodnuto o formě a provedení odznaku, nýbrž dána v tom směru možnost všem členům vyjádřiti se o provedení volnou soutěží. Zašlete své návrhy a náměty do konce ledna 1948 do redakce tohoto listu.

● Vyrovnal jste již předplatné za »Horolezce« za rok 1947? I my máme svoje závazky vůči tiskárně a dodavatelům, kterým musíme dostáti. Nemáte-li složenku Poštovní spořitelny v Praze, pošlete předplatné bianco složenkou nebo převodním příkazem na náš účet u Poštovní spořitelny v Praze číslo 48.284.

● TIEŽ HOROLEZCI . . .

V 1.—2. čísle »K r á s S l o v e n s k a«, roč. XXV. je uverejnený článok »Poznatky českého turistu o Vysokých Tatrách« (prednáška bratislavského rozhlasu dňa 28. júla 1947) od p. Arno Kalfusa-Kalinu. Článok sám o sebe je veľmi pekný.

Mňa však zarazilo, keď som tam čítal: . . . »Nově přišedší vlak z Popradu vychrlil na nádraží spoustu cizích návštěvníků: postavy „okufrovaných“ lázeňských hostů (a teraz to začne!) převyšují typické zjevy „majestátních“ tatranských horolezců s úctyhodnými kotouči lan a jiných „velehorských potřeb“ . . .

»Krásy« ani autor za nič nemôžu — vinní sme my, že trpíme medzi sebou horolezecké »potápky«, ktorí korzujú po Smokovcoch a Lomnici s lanom okolo krku. Nedovoľte, aby takíto potápkovia sa stali »typickými zjavmi „majestátnych“ tatranských horolezcov«. Nedovoľte, aby horolezeckí trampí, tak ako som ich na vlastné oči videl na Hrubej Skale, keď sme zakladali Sväz roku 1946 — široké sombrerá, strakaté šiatky okolo krku, kriklavé košeľe, trampský song doprevádzaný kytarou, lano cez plecía — nedovoľte, aby sa zahniezdili v Tatrách.

Praví tatranci takúto reklamu kategoricky odmietajú a budú ju bez milosti potierať.

Dr Roubal.

HOROLEZEC, věstník Svazu československých horolezců, vychází šestkrátě do roka. • Vydavatel: Svaz československých horolezců v Praze. • Redakce a administrace: Praha II, Václavské nám. č. 64. • Odpovědný zástupce listu: JUDr Karel Kučera, advokát, Praha II, Václavské nám. č. 64. Účet Poštovní spořitelny v Praze č. 48.284. • Tiskne Ant. Lapáček, Praha-Karlín, Poděbradova 2. • Expedice: Praha II, Václavské nám. 64. • Novinová sazba povolena ředitel. pošt v Praze pod č. j. IA-Gre-2372-OB/1947. Dohlédací pošt. úřad P r a h a 25.

Objevem českého knižního trhu a české literatury jsou knihy o horách

Jako první svazky Žikešova nakladatelství, které jako jediné československé nakladatelství se specializuje na vydávání knih o horách, vychází právě:

Josef Vrzák:

PŘES LEDOVCE A SKÁLY

Obsahuje 24 autorovy snímky, reprodukované na křídě, 80 stran textu. Tiskla ji v úpravě Antonína Šaška Státní tiskárna v Praze. V americké kartonáži, v pouzdře Kčs 85.—

Do vánoc vyjde ještě dvoudílná monografie formátu 225x295 mm, zachycující ve 160 krásných fotografiích úplný svět našich československých hor.

Ing. V. Sadílek:

ZE SVĚTA NAŠICH HOR I.-II.

Knihy o letní a zimní kráse horské přírody, vázané ve dvou knihách, v kartonovaném pouzdře Kčs 350.—

Začátkem roku 1948 vyjde:

Dr. F. Kroutil:

ZÁKLADY HOROLEZECTVÍ

Knihy o horách vydává nakladatel

VLADIMÍR ŽIKEŠ, PRAHA I, KARLOVA 2

TELEFONY: 342-40, 342-82

Pastry

AMERICKÉ ŘEZY

30 dkg mouky, 30 dkg tuku, 15 dkg cukru, 15 dkg mletých oříšků neb mandlí, $\frac{1}{2}$ prášku do pečiva KVETA a 2 žloutky vypracujeme v těsto, které rozdělíme na 2 díly, vyválíme a dáme každý zvlášť upéci. 1 díl namažeme rybízovou zavařeninou, druhý dáme navrch a posypeme vanilinovým cukrem KVETA.

SKVĚLE SE VÁM VYDAŘÍ S VÝROBKY

KVETA

PRÁŠEK DO PEČIVA—VANIL. CUKR